

mint pl. Goethe Wahlverwandtschaften-jában és így tovább.

Minde különböző formák közös vonása ismét egyáltalán nem formális. Párhuzamosság, ellentét stb. csupán általánosított költői tükrözései az emberek egymásközi küzdelemmel való kapcsolatának. Mivel ezek az objektív valóság visszatükrözésének a formái, lehetnek a tipikus kifejezésére a költői fokozás eszközei is csak mert ezek, ezért az alakok ezek segítségével fokozott intellektuális fiziognómiája visszahathat az alakra és a helyzetre is az egyéni és tipikus egységét, az egyéni fokozását fokozottan tipikussá, pregnánsabbá teheti.

A nagy költészet alapja az „éber“ emberek közös világa, amiről Herakleitos beszél. Embereké, akik a társadalomban küzdenek, egymással, egymásért és egymás ellen folyó harcban cselekednek és nem passzíve értenek el egymás mellett. A valóság „éber“ tudata nélkül nem alakítható ki semmiféle intellektuális fiziognómia. Vak és kontur nélküli kép lesz, ha csak a sajátmaga szubjektivitása körül forog. Intellektuális fiziognómia nélkül semmiféle költői alak nem emelkedik arra a magaslatra, ahol az individualitás teljes elevenségével a mindennapi valóság korlátolt esetlegességétől elkülönül, ahol a valóban tipikus „rang“-jáig emelkedhet.

BEFÖDHETETLEN SIRGÖDRÖD FÖLÖTT ...

(József Attila emlékére)

Irta: BRASSAI VIKTOR

*Már nem nyögés, a tiprott állaté,
mint véged első hírére volt, szavam:
befödhetetlen sirgödröd fölé
lággy szomorúság felhője suhan*

*s ahogy a görcsbe dermedt rögre mély
egyek hullatják oldó pelyhüket,
ugy ejti már a tündöklő fehér
vigasztalást a szálló enyhület,*

*hogy amíg éltél, ép sejtek között,
lelked izekre tépve küzködött
a fullasztó világgal és Veled,*

*de amikor a romboló kerék
szétszaggatta az élő test erét,
egész lett és a mindenséggel egy.*